

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
UNIVERSITY OF PLOVDIV „PAISII HILENDARSKI“

20 ГОДИНИ
ФИНСН
ФАКУЛТЕТ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛНИ НАУКИ

20 YEARS ANNIVERSARY
FACULTY OF ECONOMIC AND SOCIAL SCIENCES

СБОРНИК С ДОКЛАДИ

ОТ ЮБИЛЕЙНАТА НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ
С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ

**Времена на несигурност
и рискове: възможности
и перспективи за развитие**

COLLECTED PAPERS

FROM THE INTERNATIONAL
CONFERENCE

**Times of uncertainty and risks:
possibilities and perspectives
for development**

Пловдив, 7 – 8 ноември 2014 г.

City of Plovdiv, November 7 – 8, 2014

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“

*Всички текстове отразяват авторските виждания
за правопис и стилистика и са публикувани
без редакторска и коректорска намеса.*

**ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
ORGANIZING COMMITTEE**

Председател/Chairman

Проф. д-р Иван Иванов, Декан на ФИСН/Prof. Ivan Ivanov, PhD, Dean of the FESS

Членове/Members

Доц. д-р Драгомир Генев/Assoc. Prof. Dragomir Genov, PhD

Доц. д-р Теофана Димитрова/Assoc. Prof. Teofana Dimitrova, PhD

Доц. д-р Станимир Кабаиванов/Assoc. Prof. Stanimir Kabaivanov, PhD

Доц. д-р Велин Станев/Assoc. Prof. Velin Stanev, PhD

Гл. ас. д-р Атанас Владиков/Head Asst. Prof. Atanas Vladikov, PhD

Доц. д-р Николай Тенев, Заместник-декан на ФИСН/Assoc. Prof. Nikolay Tenev, PhD,
Deputy-Dean of the FESS

Проф. д.с.н. Марта Сугарева/Prof. Marta Sougareva, PhD

Пламена Витковска/Mrs. Plamena Vitkovska

Илиана Калчева/Mrs. Iliana Kalcheva

Даниела Лукова/Mrs. Daniela Loukova

Съставители:

Доц. д-р Теофана Димитрова

Доц. д-р Велин Станев

Гл. ас. д-р Таня Янкова

Доц. д-р Драгомир Генев

© Колектив, 2015

© Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2015

ISBN 978-619-202-037-8

МЕТОДИ И СПОСОБИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ РИСК В СИСТЕМАТА НА ТУРИЗМА <i>доц. д-р Златина Караджова, доц. д-р Стоянка Петкова-Георгиева</i>	265
ИКОНОМИЧЕСКИ РИСК ПРИ МОРСКИ ЕКО КАТАСТРОФИ В ЧЕРНО МОРЕ: ПОСЛЕДИЦИ ЗА БЪЛГАРСКИЯ ТУРИЗЪМ <i>доц. д-р Златина Караджова, доц. д-р Стоянка Петкова-Георгиева</i>	272
МАРКЕТИНГ В ЕЛЕКТРОННАТА ТЪРГОВИЯ <i>гл. ас. Биляна Николова</i>	278
ПАНЕЛ 6: СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ДЕМОКРАЦИЯТА И СВЕТОВНИЯ РЕД	285
МОДЕЛИ НА ДЕВИАНТНО УПРАВЛЕНИЕ. ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ <i>гл. асистент д-р Люба Спасова</i>	287
МЕДИИТЕ ВЪВ ВРЕМЕНА НА НЕСИГУРНОСТ <i>гл. ас. д-р Красимира Трендафилова</i>	295
РЕГИОНАЛНА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ В АФРИКА – ИСТОРИЯ И СЪВРЕМЕНО РАЗВИТИЕ <i>Едуард Маринов</i>	302
ЦЕННОСТИТЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В УСЛОВИЯТА НА СОЦИАЛНА НЕСИГУРНОСТ <i>доц. д-р Сийка Ковачева</i>	310
ПРОТЕСТНИ ДВИЖЕНИЯ И ПОЛИТИЧЕСКИ ПАРТИИ – СВЕТОВНИ И БЪЛГАРСКИ ТЕНДЕНЦИИ <i>доц. д-р Александър Маринов</i>	320
ВЪЗХОДЪТ НА ТЕОРИИТЕ ЗА ДЕМОКРАЦИЯ НА УЧАСТИЕТО В СЪВРЕМЕННИЯ ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ <i>доц. д-р Олга Симова</i>	327
ДЕЛИБЕРАТИВНАТА ДЕМОКРАЦИЯ ОТВЪД ДЪРЖАВНИТЕ ГРАНИЦИ <i>доц. д-р Олга Симова</i>	336
НЕО-ИМПЕРИАЛИСТИЧНИ СТРЕМЕЖИ И ИДЕОЛОГИИ НА СЪВРЕМЕННИ ПАН-ДВИЖЕНИЯ КАТО ЗАПЛАХА ЗА ДЕМОКРАЦИЯТА И КОЛЕКТИВНАТА СИГУРНОСТ <i>гл. ас. д-р. Горан Стойковски</i>	344
ТУРЦИЯ – ОТ ГАРАНТ ЗА СТАБИЛНОСТ В РЕГИОНА КЪМ НОВА РОЛЯ <i>докторант Пламен Нанов</i>	355
РАЙОНИ НА ГРАДСКА ПРОСТРАНСТВЕНА СЕГРЕГАЦИЯ – АСПЕКТИ НА ИКОНОМИЧЕСКО НЕРАВЕНСТВО <i>гл. ас. Делян Ангелов</i>	361
ПОПУЛИЗЪМ И ЕВРОСКЕПТИЦИЗЪМ – АНАЛИЗ ЗА БЪДЕЩЕТО НА ЕС <i>Stefan Raychev</i>	373
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА НА УЧАСТИЕТО В ДИГИТАЛНИЯ СВЯТ <i>Даниела Божинова, д-р Пенка Георгиева</i>	380
„КЪМ ПРОБЛЕМА ЗА ДЕМОКРАЦИЯТА В БЪЛГАРИЯ: ОСНОВНИ АСПЕКТИ И ВЪЗМОЖНИ ТЕНДЕНЦИИ“ <i>д-р Даниела Пастармаджиева</i>	387

РЕГИОНАЛНА ИКОНОМИЧЕСКА ИНТЕГРАЦИЯ В АФРИКА – ИСТОРИЯ И СЪВРЕМЕННО РАЗВИТИЕ¹

Едуард Маринов

Институт за икономически изследвания при БАН

REGIONAL INTEGRATION IN AFRICA – HISTORY AND CURRENT DEVELOPMENTS

Eduard Marinov

Abstract: *The current paper discusses the historic development and current trends in regional integration in Africa. It should address the dynamics of the globalized economy as a means of ensuring competitiveness through the best options available in the field of international trade and is seen as a possible remedy for the political and economic problems of the continent.*

Key words: Economic integration; Regionalism; African economy

Още от 70-те години на миналия век „по-голямата част от населението на африканския континент е включено в различни регионални форми на икономическа интеграция, макар и те да се намират на нееднакво равнище на зрялост“ [2, с. 166]. Днес целта на ниво Африка е създаването на Африканска икономическа общност (АИО) като последния от шест последователни етапа, включващи засилването на междусекторното сътрудничество и установяването на регионални зони за свободна търговия, валутен съюз, общ пазар, паричен и икономически съюз, които да обхванат целия континент.

Създаването на общ континентален пазар на стоки и услуги, където има свобода на движение на работници и инвестиции, ще допринесе за изграждането на МС и на Африкански общ пазар. То би спомогнало за превръщането на 54-те отделни икономики в Африка в един по-съгласуван голям пазар [7, с.1]. Съвместното използване на богатите ресурси на континента за създаването на по-голямо и конкурентно икономическо пространство би направило пазарите в африканските страни по-ефективни. Общият пазар би дал тласък също и за увеличаване на вътрешно-континенталната търговия чрез по-добрата координация и хармонизация на режимите за либерализация и улеснения на търговията между РИО. Освен това той би допринесъл за преодоляването на проблемите, свързани с припокриването на членство и разминаванията между съседни РИО, като по този начин по-пълно би могъл да се реализира потенциалът за междурегионална търговия на континента.

Корените на африканската идея за интеграция са от края на 19 – началото на 20 век, когато в отговор на колониализма и расизма се заражда панафриканизмът. Между 1900 и 1945 г. се провеждат множество панафрикански конгреси и конференции, за да могат лидерите, интелектуалците и членовете на африканската диаспора да изразяват мнението си. Въпреки че приоритетът на идеите и дейността е освобождаването на африканските държави от колониално господство като първа и най-съществена стъпка, важна част от тези конференции е и идеята за африканско единство – не толкова в икономически или политически смисъл, колкото като

¹ Докладът ми се подкрепя от проект BG051PO001-3.3.06-0053, финансиран по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) и Европейския социален фонд (ЕСФ)
302

идеологическа и културна солидарност. „Панафриканизмът като израз на континентална идентичност и последователност отличава регионалната интеграция в Африка от други райони в развиващите се страни“ [10, с. 14].

Панафриканизъм, АОЕ и АС

„От края на 50-те години регионалната икономическа интеграция, макар и в нейните по-ниски форми, започна да си пробива път и в третия свят“ [2, с. 155]. Двете десетилетия след Втората световна война са период на деколонизация. Гана е първата Субсахарска държава, получила независимостта си през 1957 г., а до края на 1963 г. вече около 4/5 от всички африкански страни са отхвърлили колониалната си зависимост. Голямо влияние върху интеграционните идеи през този период оказва Куве Нкрума, първият министър-председател на Гана, който организира три конференции на всички народи на Африка (1957, 1960, 1961). Тези конференции имат за цел „първо, да подпомогнат движенията за независимост в останалите под колониално господство държави и второ, да създадат дипломатическа рамка за политическото обединение на Африка“ [4, с. 89].

На първата конференция Нкрума представя идеята си за политическото развитие на континента в четири етапа: първо, получаването на независимост; второ, консолидиране на тази независимост; трето, насърчаване на създаването на общност на освободените държави; четвърто, подпомагане на икономическото и социалното развитие на Африка. Независимостта и единството са теми и на втората конференция, която излиза и с резолюция, призоваваща колониалните сили да ограничат неоколониалистките си методи за икономическа експлоатация на вече свободните африкански държави. На третата конференция се сформират комитети, състоящи се от представители на независимите африкански държави, които трябва да проведат консултации за хармонизация на националните политики в областта на икономиката, сигурността, културата и политическото единство [3, с. 429 – 433].

Освен тези конференции, които имат за цел да съберат заинтересовани от неправителствената сфера, Нкрума организира и две конференции на независимите африкански държави (1958, 1960), които събират правителствените и държавните ръководители на всички независими държави. Целта е постигането на политическо обединение, „институционализирано в Съюз на африканските държави и правителство на този съюз“ [15, с. 91]. Въпреки че поставената цел остава неизпълнена, в резолюциите от тези конференции се заявява, че „сътрудничеството между африканските държави е жизненоважно за запазването на независимостта и суверенитета“ [8, с. 429].

В началото на 60-те години африканските държави се разделят на два блока² – групата от Казабланка и групата от Бразавил и Монровия, като всяка от тях възприема себе си като началото на континентална рамка за сътрудничество. Целта на първата група държави е най-вече ограничаване на влиянието на неафрикански сили на континента. Докато тази група застъпва идеята за наднационални институции с ясни правомощия, за другата приоритетът е икономическото сътрудничество, като се избягват понятията „съюз“, „унификация“ и др. и се възприемат идеите за междуправителствено сътрудничество [15, с. 108]. Организацията за африканско единство (ОАЕ) е по-скоро плод на идеите на втората група [11, с. 37].

² Причина за това разделяне е кризата в Конго (1960 – 1966) и различното отношение на отделните държави спрямо нея.

Освен политическите цели през този период се формира и идеята за икономическата независимост – „страните да са в състояние да развиват икономиката си въз основа на вътрешните си закономерности и потребности и да участват в международните икономически отношения при спазване на принципите на равноправие и взаимна изгода“ [1, с. 56].

На 25 май 1963 г. 32 държави сформират Организацията за африканско единство с крайна цел създаването на континентален съюз. Организацията приобщава и държавите, които искат незабавно обединение, и тези, които вярват в постепенното му постигане. Създаването на ОАЕ, дори и като междуправителствена организация, е голям успех, особено като се има предвид разминаването между радикалните идеи на групата от Казабланка и по-умерените на групата от Монровия, въпреки че някои от тези разногласия продължават да са причина за търкания и в рамките на организацията [11, с. 38].

ОАЕ е по-скоро междуправителствена организация, тъй като хартата ѝ не дава почти никакви правомощия на наднационалните институции, а основната форма за вземане на решения е единодушието. От Хартата става ясно, че основната цел на участващите държави е продължаването на процеса на деколонизация, запазването на независимостта и на националните граници. Основният принцип е за ненамеса във вътрешните работи – „политиката за ненамеса е прилагана до крайност от африканските държави, забраняващи на народите си да правят каквото и да е за предотвратяване на погазването на човешките права в съседните държави“ [13, с. 26]. Така ОАЕ се превръща просто във форум за обсъждания без компетентност да прави каквото и да е, но въпреки това успява да оказва влияние върху държавите-членки – конфликтите в Африка намаляват [11, с. 39]. Очевидна е липсата на политическа воля от страна на държавите-членки за прехвърляне както на правомощия, така и на отговорности към ОАЕ.

През 1963 – 1970 г. се провеждат 7 срещи на Общото събрание на ОАЕ, които се занимават главно с конфликтите на континента. Продължават да се разглеждат и въпросите за независимостта и деколонизацията. Въпреки че се говори и за установяване и насърчаване на икономическото сътрудничество, не се предприемат никакви действия за неговото осъществяване.

През 60-те години, най-вече с цел повишаване на валутните приходи от износ, са сключени и много икономически споразумения на държавите-производители на различни стоки (предимно суровини) – Междуафриканска организация по кафето, Съюз на страните – производители на какао, Международно съглашение по захарта, Африкански съвет по арахиса, Междуправителствен съвет на страните-износители на мед, Асоциация на страните-производителки на естествен каучук и др. [2, с. 223 – 226], част от които функционират под някаква форма и до днес.

През периода между първите години след нейното създаване до подписването на Договора от Абуджа ОАЕ става все по-незабележима и незначима. Основната ѝ роля е да бъде медиатор при решаване на спорове и вътрешни и международни конфликти. Икономическите въпроси остават на заден план, затова и Матюс описва организацията по-скоро като политическа, отколкото като икономическа [9, с. 32]. Въпреки това по време на срещите на държавните и правителствените ръководители се заражда и развива идеята за икономически съюз, което в крайна сметка води до подписването на Договора за създаване на Африканската икономическа общност (ДАИО).

През 80-те години се повдига въпросът за неоколониализма, чиято основната идея на неоколониализма е „чрез реални икономически действия да се постигнат глобалните политически цели на метрополиите в бившия колониален свят“ [1, с. 49]. През 1980 г. е приет Планът от Лагос, в който икономическото развитие на Африка се свързва с намаляване на зависимостта от износ на продукти на първичния сектор, индустриализация и опит за постигане на равенство в търговските отношения както между държавите на континента, така и на световно ниво. В рамките на ОАЕ се обсъжда и валидният за повечето африкански проблем с външния дълг, но не се постига съгласие за предприемане на общи действия за неговото решаване. Друга причина за неефективността на организацията са недостатъчните финансови ресурси, с които разполага, а това е един от най-важните фактори за стимулиране на икономическото развитие на Африка – икономическата интеграция като начин за осигуряване на ресурси за международните организации може да се разглежда и като косвено средство за постигането на мир и сигурност на континента.

Договорът от Абуджа, с който се създава АИО, е подписан на 3 юни 1991 г. и влиза в сила през 1994 г. Той задава план за изграждането на Африкански икономически и паричен съюз (с обща валута) до 2028 г. чрез последователното изпълнение на шест етапа. Основният мотив за създаването на АИО е необходимостта да се намали икономическата зависимост на африканските държави от трети страни и да се стимулират икономическото развитие и икономическият растеж. С ДАИО се създава Африканската централна банка и се предвижда създаването на Африканския съд (което обаче се случва чак през 2003 г. в рамките на АС).

С изключение на постигнатия напредък в областта на икономиката през 90-те години значението на ОАЕ продължава да намалява. Причините за това се коренят в промените, настъпили на глобално и континентално ниво: край на студентата война и упадъкът на Съветския съюз, официалният край на апартейда през 1994 г. (с което се постига целта за премахване на колониализма), разпространението на демокрацията в Африка (демократични многопартийни избори се провеждат в над 30 държави) и др. [9].

През 1999 г. в Сирт се провежда извънредна среща на ОАЕ, на която се приема декларация за създаването на Африкански съюз (АС), който да замени ОАЕ. Сред целите на декларацията е и ускоряването на процеса на изпълнение на ДАИО. На 9 юли 2002 г. в Дърбан ОАЕ официално е преобразувана в Африкански съюз. Основните инициатори на тази замяна са лидерите на икономически най-силните държави на континента РЮА и Нигерия Табо Мбеки и Олусегун Обасаньо, както и лидерът на Либия Муамар Кадафи. Наред с опазването на мира, сигурността и човешките права Учредителният акт на АС си поставя и амбициозни икономически цели: ускоряване на социално-икономическата интеграция, заемане на достойно място в глобалната икономика, насърчаване на устойчивото развитие на икономическо и социално равнище, както и интеграция на африканските икономики, координация и хармонизиране на политиките между съществуващите и бъдещите регионални икономически общности и т.н.

От създаването си АС е обект на критики, че е просто пресъздаване на ОАЕ под ново име, а способността му да се справи с предизвикателствата на глобализацията и новия регионализъм е поставена под сериозно съмнение [11, с. 45]. Въпреки това за разлика от ОАЕ АС получава множество правомощия с наднационален характер – създаването на Панафрикански парламент, Африкански съд,

правото на Съюза да се намесва при военни престъпления, геноцид и престъпления против човечеството.³

Важни стъпки в процеса на интеграция са създаването на Новото партньорство за развитие на Африка (NEPAD) през 2001 г. и Съветът за мир и сигурност през 2003 г. в рамките на АС. През 2007 г. АС приема Протокол за отношенията между АС и РИО, който е от съществено значение за икономическата интеграция в континента и има за цел разрешаването на сложния проблем със съществуването на множество организации за регионална икономическа интеграция с припокриващо се членство, различни мандати и без ясни принципи за координация помежду им. Сложните отношения между АС, АИО и РИО ще бъде разгледани в следващата част. През 2008 г. пък е приет Протокол за устава на Африканския съд с юрисдикция по въпросите, възникващи във връзка с ДАИО.

Африканска икономическа общност

ДАИО е приет през 1991 г. и влиза в сила от 1994 г. Той създава АИО като част от АС (ДАИО, чл. 98). Договорът определя шест етапа, които трябва да бъдат изпълнени за постепенното създаване на АИО в рамките на 34 години (ДАИО, чл. 6). Договорът приема интеграционния подход, зависещ до голяма степен от успеха на интеграцията в рамките на регионалните интеграционни общности (РИО) [12, с. 2]. В Договора изрично е заявено, че АИО ще бъде създадена основно на базата на координиране и постепенна интеграция на дейностите на РИО. Затова и РИО са определени като изграждащите блокове на АИО. Идеята на етапния подход е, че най-напред интеграцията трябва да бъде осигурена на регионално ниво чрез създаването и укрепването на регионални интеграционни общности, които в определен момент ще се слеят в АИО.

Първият етап включва укрепването на съществуващите РИО и създаването на нови, където не съществуват такива, и е трябвало да продължи до 1999 г. (ДАИО, чл. 6). По времето на влизане в сила на договора в Африка съществуват Маргепски съюз (UMA), Общ пазар на Източна и Южна Африка (COMESA), Икономическа общност на Западноафриканските държави (ECOWAS), Икономическа общност на държавите от Централна Африка (ECCAS) и Южноафриканска общност за развитие (SADC), които включват всички държави на континента. До 2001 г. Общото събрание на АС приема още три общности – Междуправителствен орган за развитие (IGAD), Икономическа общност на Сахел-Сахарските държави (CEN-SAD) и Източноафриканска общност (EAC), а през 2006 г. е взето решение да не се признават повече РИО като изграждащи блокове на АИО.⁴ След дългогодишната пасивност в дейностите и инициативите на АИО поради противопоставянето на Мароко от 2012 г. UMA не се разглежда като блок на АИО.

Вторият етап е с продължителност 8 години и има за цел РИО да намалят или да премахнат митата, квотите и други ограничения пред вътрешнорегионалната търговия. Освен това се предвижда интегриране на политики в областта на търговията, финансите, транспорта, комуникациите, промишлеността и енергети-

³ Досега АС е осъществил три миротворчески операции – в Дарфур (Судан) през 2006 г., в Сомалия през 2007 и в Анжуан (Коморските острови) през 2008 г.

⁴ Заслужава да се отбележи, че Южноафриканският митнически съюз (SACU), най-старият действащ МС в света, създаден през 1910 г., не е признат от АС като един от изграждащите блокове на АИО.

ката, както и координиране и хармонизация на дейностите на съществуващите РИО (ДАИО, чл. 6)., Усилията на РИО са насочени към изпълнението на изискванията на втория етап от създаването на АИО и въпреки предизвикателствата, се наблюдава напредък при укрепването на множество сектори в тях [12, с.7].

Третият етап със срок до 2017 г. предвижда премахването на търговските ограничения чрез създаването на зони за свободна търговия в РИО и въвеждането на общи митнически тарифи чрез изграждането на митнически съюзи. Почти всички РИО са завършили третия етап с изключение на UMA, IGAD и CEN-SAD, а в ЕАС МС е първата стъпка на интеграционния процес през 2005 г. Напредъкът в осъществяването на третия етап от създаването на АИО е задоволителен, макар че за общностите, които не са постигнали предвидените цели в период на относително спокойствие (например UMA), бъдещото им осъществяване ще бъде затруднено поради наличието на конфликти [12, с. 8].

Четвъртият етап със срок до 2019 г. е създаването на Африкански митнически съюз чрез хармонизиране на общите митнически тарифи на всички РИО. Като стъпка към постигането на тази цел може да се отбележи формирането на тристранната зона за свободна търговия (ЗСТ) между COMESA, SADC и ЕАС през 2008 г., с която трите общности премахват търговските бариери помежду си [6, с. 10].

По отношение на петия и шестия етап – изграждането на Африкански общ пазар и на континентален икономически и паричен съюз, засега няма прогрес. Сроковете за осъществяването им са съответно 2023 и 2028 г.

АИО и РИО

„АИО трябва да бъде създадена основно чрез координация, хармонизация и прогресивна интеграция на дейностите на РИО“ (ДАИО, чл. 88), а според Протокола за отношенията между АС и РИО в крайна сметка РИО трябва да се обединят и абсорбират, за да образуват АИО (чл. 5). Това е уникален и доста усложнен подход към постигането на икономическа интеграция и досега единственият успешен подобен опит е сливането на Европейската зона за свободна търговия и Европейската общност за създаването на Европейското икономическо пространство [14, с.93].

Въпреки че РИО са изграждащите блокове на АИО, те самите не са нейни членове или страни по ДАИО. Отделните африкански държави членуват както в АИО, така и в РИО, и то често в повече от една. Това повдига въпроса доколко решенията на АИО са обвързващи по отношение на РИО, както и на каква правна основа те ще се слоят в АИО и какъв ще бъде статутът им след това [14, с.94]. На тези въпроси няма отговор нито в ДАИО, нито в Протокола за отношенията между АИО и РИО, нито в учредителните договори на самите РИО, въпреки че те са изготвени след подписването на ДАИО. ИКА разглежда бъдещите отношения между АИО и РИО така: „След като РИО са постигнали МС и ОП, те ще се слоят, за да формират Африкански общ пазар, което ще бъде последвано от цялостното създаване на АИО. Тя ще поеме лидерството при отношенията със страните-членки, а функциите и структурите на РИО ще бъдат преработени, за да служат за прилагане на целите на АИО“ [5, с. 94]. Друг основен въпрос, свързан със сливането на РИО, е различният етап в интеграционния процес, на който се намират отделните РИО. Съмнително е, че общности, постигнали по-висока степен на развитие на интеграционния процес, ще имат желание да се обединят с такива, които се намират на по-нисък етап, тъй като по този начин биха изгубили вече получените ползи от интеграцията.

Сериозен е и проблемът с припокриващото се членство в повече от една РИО. Държавите трябва да решат, най-вече на базата на икономически критерии, коя общност най-добре отговаря на нуждите им, като имат предвид и перспективата за създаването на функционираща АИО. Това, от една страна, би концентрирало усилията им, а от друга, би спомогнало за по-голяма ефективност на интеграционните процеси и по-малко спънки при сливането на РИО в АИО.

Заключение

Въпреки че е заявена от държавните и правителствените ръководители цел още от времето на получаване на независимост в средата на 20 век, процесът на политическа интеграция в Африка напредва бавно, главно поради липсата на политическа воля от страна на африканските държави. В областта на икономическата интеграция, която е с много по-кратка история, постигнатите успехи, макар и недостатъчни спрямо заявените цели, са значително повече.

Осъществен е значителен напредък в изпълнението на етапите на създаването на АИО. Повечето РИО изпълняват задълженията си по ДАИО по график, при някои има известно закъснение, а други дори изпреварват сроковете. Въпреки че РИО полагат доста усилия за реализирането на първите три етапа, заложили в ДАИО, чрез приемане на поетапна отмяна на митата във вътрешнорегионалната търговия, се наблюдават много разлики помежду им – някои РИО все още не могат да създадат ЗСТ, докато в други вече действа дори митнически съюз. Темпът на напредък не е еднакъв и при наличието на припокриване на членството на много държави в две и повече РИО е задължително да се вземат стратегически решения и да се предприемат действия в посока към създаването на континентална ЗСТ като първа стъпка към континентален МС, общ пазар и като крайна цел – напълно функционираща АИО.

ЛИТЕРАТУРА

1. Малхасян, Е. 1979. Неоколониализъм – икономически действия и политически цели. Партиздат. София.
2. Малхасян, Е., Белов, Л., Мечев, Ст., Обретенов, З. и М. Камали. 1977. Икономически проблеми на развиващите се страни. ВИИ Карл Маркс. София
3. ААРС. 1962. All-African Peoples' Conferences. International Organization, Vol. 16 (2), pp. 429 – 434.
4. Ayittey, G. B. 2010. The United States of Africa: A Revisit. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, Vol. 632, 86 – 102.
5. Economic Commission for Africa. 2004. Assessing regional integration in Africa. Addis Ababa.
6. Economic Commission for Africa. 2010. Assessing Regional Integration in Africa IV. Enhancing Intra-African Trade. Addis Ababa.
7. Economic Commission for Africa. 2012. Assessing Regional Integration in Africa V. Towards an African Continental Free Trade Area. Addis Ababa.
8. Johnson, C. A. 1962. Conferences of Independent African States. International Organization, Vol. 16 (2), 426 – 429.
9. Mathews, K. 2008. Renaissance of Pan-Africanism: The AU and the New Pan-Africanists. In J. Akokpari, A. Ndinga-Muvumba, & T. Murithi, The African Union and its Institutions. Auckland Park: Jacana Media Ltd. pp. 25 – 41.

10. McCarthy, C. 1995. Regional integration: part of the solution or part of the problem? In Ellis, S. ed., *Africa Now: People, Policies, and Institutions*. London, James Currey/Portsmouth, Heinemann.
11. Michel, S. 2012. *European Integration Theories and African Integration Realities*. Leiden University.
12. Mlenga, K. 2012. *Assessing the Progress of Africa's Economic Integration in Light of the Establishment of the African Economic Community*. Academia.edu
13. Murithi, T. 2005. *The African Union: Pan-Africanism, Peacebuilding and Development*. Hampshire: Ashgate Publishing Ltd.
14. Oppong, R.F. 2010. The African Union, African Economic Community and Africa's Regional Economic Communities : untangling a complex web. *African Journal of International and Comparative Law*, 18 (1). pp. 92 – 103.
15. Van Walraven, K. 1996. *Dreams of Power: The of the OAU in the Politics of Africa*. Ridderkerk: Ridderprint.

Съставители:
Доц. д-р Теофана Димитрова
Доц. д-р Велин Станев
Гл. ас. д-р Таня Янкова
Доц. д-р Драгомир Генов

**СБОРНИК С ДОКЛАДИ ОТ ЮБИЛЕЙНАТА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ С МЕЖДУНАРОДНО УЧАСТИЕ**
Времена на несигурност и рискове: възможности и перспективи за развитие
Том 2

Българска, първо издание

Предпечатна подготовка: Георги Ташков
Печат и подвързия: УИ „Паисий Хилендарски“

Пловдив, 2015

ISBN 978-619-202-037-8

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
UNIVERSITY OF PLOVDIV „PAISII HILENDARSKI“

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“